

Factsheet 8c: Natuurbeheer, maaibeheer

Korte beschrijving techniek

Met gericht maaibeheer kunnen verschillende doelen nagestreefd worden. Het relatief hooghouden van gras en kruiden op verontreinigde locaties kan zorgen voor een beperking van contactmogelijkheden van wormeters met de bodem en regenwormen die verontreinigingen opgenomen hebben. Met het afvoeren van maaisel dat verontreinigingen heeft opgenomen (fytoremediatie) kan een deel van de verontreinigingen van de locatie verwijderd worden en met het opbrengen van (locatie-eigen) schoon maaisel op verontreinigde locaties kan het organische stofgehalte van de bodem verhoogd worden.

Toepasbaarheid in verschillende situaties

- Beoogd bodemgebruik en bodemtype en –eigenschappen

Deze maatregel is inzetbaar op locaties waar actief beheer plaatsvindt in het kader van natuurontwikkeling. Dit zal over het algemeen op plekken met de functie Natuur, Groen met natuurwaarden en Ander groen zijn. Het is geschikt voor locaties waar maaien eenvoudig is, zoals open (gras)landschappen met relatief weinig bomen en struikgewas.

- Type verontreiniging

Afhankelijk van de inzet van het maaibeheer is het geschikt voor verschillende typen verontreinigingen. Vanuit het perspectief van contactmogelijkheden voor doorvergiftiging reduceren, is het in te zetten voor bioaccumulerende en biomagnificerende verontreinigingen (cadmium, lood, PCB's, dioxines, gechloreerde bestrijdingsmiddelen). Vanuit het perspectief van fytoremediatie zijn vooral de verontreinigingen met zware metalen relevant: deze worden vaak beter door gewassen opgenomen dan organische microverontreinigingen. Wanneer aanvoer van maaisel als manier van verhoging van organische stof in de bodem wordt gebruikt, is dit voor vrijwel alle typen verontreinigingen relevant.

- Omvang van verontreiniging

Dit is een maatregel die vooral geschikt is voor de (middel)grote oppervlakten. Voor oppervlakten tot 500 m² is dit een maatregel die niet voldoende effectief kan worden ingezet, hoogstens voor de afzet van (een deel van het) maaisel uit de omgeving als organisch stof-verhogende maatregel.

Neveneffecten en bijbehorende risico's

Dit is een maatregel die ingezet kan worden in een gebied waar al maaibeheer voorzien is. Indien het maaibeheer aangepast wordt, kan het zijn dat de natuurbeleving van de gebruiker veranderd.

Tijdschaal en schaal ruimtelijke impact maatregel

Dit is een maatregel voor een gebied waar veelal al maai-beheer wordt gevoerd. De verschillen in maai-beheer zullen kunnen zorgen voor een iets veranderend vegetatietype, maar dit zal relatief beperkt blijven. De risico's worden gereduceerd door reductie van contactmogelijkheden, fytoremediatieprocessen of beide. Afvoer van maaisel kan een langzame afname van de organische laag op de bodem veroorzaken, wat tot (beperkte) verschuivingen in de bodemgemeenschap en bodemprocessen kan leiden. Dit zal echter een zeer traag proces zijn en de impact hiervan zal in de meeste gevallen beperkt zijn.

Nazorg, monitoring en instandhouding

Vooraf zal inzichtelijk moeten zijn welke verontreinigingsgehalten aanwezig zijn in de bodem en in gewassen die als voedsel dienen voor de grazers. Aan de hand hiervan kan de afweging worden gemaakt of inzet van grote grazers aanvaardbaar is, en zo ja, welke grote grazers het meest geschikt zijn. De gezondheid van de dieren dient gecontroleerd te worden, o.a. door naar gedrag te kijken maar eventueel ook met lichamelijk onderzoek (bijvoorbeeld met jaarlijks bloedonderzoek naar verontreinigingen in het bloed of afwijkende bloedwaarden die op vergiftigingsverschijnselen duiden).

Duurzaamheid ingreep

De ingreep zorgt voor een reductie van de risico's, maar neemt de verontreiniging niet weg. De verschillen in duurzaamheid tussen het reguliere maai-beheer en aangepast maai-beheer zullen over het algemeen beperkt zijn.